

Hannele Mikaela Taivassalo: In transit

Toiston ja erotiikan taidonnäyte RIITTA VAISMAA

2.12.2016

Kaiken toistuvuus on niin temaattisesti kuin tyyllisestikin keskeistä Hannele Mikaela Taivassalon romaanissa *In transit*. Päähenkilöt Galadriel (usein G), G:n isotäti Vera (usein V) sekä G:n romaanin nykyajassa jo kuolemaa tekevä isoisä Sem ovat kokeneet elämässään toisiinsa rinnastuvia vaiheita. Kaikki ovat lähteneet kylästä, jostakin päin Keski-Pohjanmaata, kaikki ovat sinne myös palanneet. Sem velvollisuudesta ja Vera vanhuuttaan. Levoton Galadriel tulee ja menee. Hänen lopullinen paikkansa voi olla missä tahansa; romaanin lopussa hän on Jäämerellä.

Hannele Mikaela Taivassalo (s. 1974) on kiintoisimpia suomenruotsalaisia ja suomalaisia nykyprosaisteja. Hän aloitti novelleilla ja lastenkirjalla. Hänen ensimmäinen romaaninsa *Viisi veistä Andrej Kraplilla* on Taivassalon ensimmäinen teos, joka ilmestyi myös suomeksi. Tällä romaanilla Taivassalo poki vuoden 2008 Runeberg-palkinnon. Sen jälkeen hän on kulkenut kolmen romaanin kautta varsin kauas esikoisromaanin kauhugenrestä.

In transit on monitahoinen matkakirja. Eniten reissussa on Galadriel, vaikka osin päähenkilöt ovat aivan paikallaan. G on milloin Los Angelesissa, Bombayssa, Pariisissa, Lontoossa, Osllossa, Huippuvuorilla. Romaania jaksottavat lukuisat matkapäiväkirjan merkinnät, joissa monissa keskeistä on oleminen jossakin välitilassa, tavallaan ei missään, mm. lentokentillä ja -koneissa. Vera lähtee kotikylästä sotien jälkeen Helsinkiin, Sem samoihin aikoihin Tukholmaan. Galadrielin sukupolvelle on heitä helpompaa olla maailmanmatkaaja. Välitila liittyy kaikkiin päähenkilöihin silloinkin, kun he pysyvät paikallaan. He kaikki ovat elämän muukalaisia.

In transit on mitä fyysisin romaani, upeata eroottista värinää lähes koko kirja. Taivassalo kirjoittaa himosta, kaipauksesta, halusta, nautinnosta, täyttymyksestä. Hänen rakastelukohtauksensa ovat sensuelleja ja äärimmäisen kauniita. Myös kuvaukset itsetyydytyksestä osana kaipuuta ja hillitöntä himoa ovat nautinnollista luettavaa.

Niin Veran kuin Galadrielin kohtalona on olla se toinen. Vera elää vuosikymmeniä yhden ja saman miehen kaipauksessa ja tyydytyksen lyhyissä varastetuissa hetkissä. Galadrielilla on elämän juoksussa useita miehiä, mutta merkityksellisimmässä suhteessaan hänen kokemuksensa kurkottaa hienosti yli puolen vuosisadan Veran kokemaan. Avoimeksi jää, pysyykö Muukalainen Galadrielin rinnalla, samoin se, haluaako G miehen pysyvän. Sem jättää synkin mielin Tukholman ja rakastamansa miehen, kun kotitalo tarvitsee isännän. Isännällä pitää olla perhe, jotta sukutilalle on aikanaan uusi jatkaja. Kaikki kolme ovat kokeneet kipeän eron. Semin jo kuollut vaimo Ester on Veran sisar. Taivassalo kuvaa herkästi ja oivaltavasti Veran ja Semin hiljaisen ystävyys- ja kunnioituksen.

Paitsi Nallukka – tai ainakaan emme sellaisesta tiedä. Nallukka on Galadrielin pikkuveli. G huolehtii Nallukasta, holhoaa pikkuveljeä, kun he ovat lapsia. Aikuisena Nallukka edustaa G:lle pysyvyyttä. Tämä asuu kaupungissa lähellä kylää, hän on aina tavoitettavissa, hän auttaa ailahtelevaista sisartaan sekä kuuntelemalla että päästää taloudellisesti sisaren pulasta. Nallukka asuu yksin. Hänen mahdollisista suhteistaan tai niiden puutteesta Taivassalo ei kerro.

In transitissa ei oikeastaan ole juonta, eikä se etene kronologisesti. Pääosin varsin viitteellisen juonen voi nähdä siinä, kun G on tytöstä saakka kiinnostunut arktisesta luonnosta ja elämästä. Loppua kohti kiinnostus kasvaa niin suureksi, että G taas jättää kaikki ja lähtee kohti jääkarhujen maita. Jääkarhu on yksineläjä. G tuntee sielun sukulaisuutta. En täysin pysty näkemään tämän juonen tai juonteen merkitystä romaanissa, jonka painopiste on ihmissuhteissa tai niiden puutteessa. Tähän osuuteen liittyy romaanin ekologinen kannanotto: jääkarhun elinmahdollisuudet kapenevat ihmisten tekojen tähden.

Galadrielin tärkein ja rakkain on George Gordon Junior, joka tekee LA:ssa samantyyppistä elokuvien tuotannon assistentin ja järjestelijän työtä kuin G:kin. Kun suhde on alussa, G asuu toimittaja Peter M. Arvidssonin kanssa. G puhuu miehistä aina koko nimellä, vaikka Taivassalo ei paljasta koskaan G:n koko nimeä ja kertoo kaikista muista romaaninsa henkilöistä vain etunimellä. Veran rakkauden kohteella ei ole edes etunimeä, ei myöskään Semin komealla vaaleahiuksisella partnerilla. Toisinaan Vera ajattelee miestä muukalaisena. G:n viimeisin seuralainen on Muukalainen.

In transitin rakenne on episodimainen, eivätkä episodit tunne kronologiaa. Nykyaikaan sijoittuvaa episodista seuraa toinen, ja näillä voi olla ajallista välimatkaa melkein ihmisikä. Tämä ei lainkaan haittaa lukemista, päinvastoin. Taivassalo kuorii sipulia, valottaa ja avaa hiljalleen henkilöidensä vaihteita. *In transitin* lukukokemus ei ehkä kovasti häiriintyisi, vaikka episodeja lukisi eri järjestyksessä, kuin mihin kirjailija on kohtauksensa asettanut.

In transitissa kaiken toistuvuus on osa koko kerrontaa. G ja V eivät juurikaan tunne toisiaan, kun he päätyvät asumaan vapaana rehottavan puutarhan kehystämään vanhaan keltaiseen taloon. G muistaa yhä uudestaan George Gordon Juniorin ja heidän kiihkeän rakkaustarinansa. Yllättäen V:n kokemuksissa on paljon samaa. *In transitin* koskettavimpia kohtauksia on, kun Galadriel ja Vera rapistuneessa ja maalia kaipaavassa puutarhakeinussa kertovat toisilleen salaisuutensa. He olivat molemmat kokeneet asioita, joita ei ollut, vaikka ne olivat kaikki. Salaisuus on olemassa vasta, kun se paljastuu. Jos se ei paljastu, sitä ei koskaan ollut.

In transit on niin sanankäytöltään kuin tunnelmaltaan loistelas. Se kertoo ihmisistä liikkeessä, siirtymisistä, kauttakuluista, mutta myös asettumisesta ja luopumisesta. Päähenkilöt ovat aina muukalaisia ja samaan aikaan kokevat kuuluvansa kaikkialle. *In transit* on rohkea kirja. Sen henkilöt uskaltavat heittäytyä himon ja halun johdattelemiksi.

Hannele Mikaela Taivassalo: *In transit*. Suom. Raija Rintamäki. 460 s. Teos.2016

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko